

NEUVOSTON SUOSITUS,
annettu 12 päivänä heinäkuuta 2005,
jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi (vuosiksi 2005–2008)
 (2005/601/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 99 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston 16–17 päivänä kesäkuuta 2005 käymän keskustelun,

sekä katsoo, että Euroopan parlamentti on antanut päätöslauselman komission suosituksesta,

SUOSITTAA SEURAAVAA:

JOHDANTO

Maaliskuussa 2005 kokoontunut Eurooppa-neuvosto **antoi uutta vauhtia Lissabonin strategialle suuntaamalla sen kasvuun ja työllisyyteen Euroopassa** ⁽¹⁾. Tällä päätöksellä valtion- tai hallitusten päämiehet antoivat selkeän viestin unionin tulevien vuosien painopistealoista. Euroopan unionin on Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseksi suunnattava politiikkansa enemmän kasvuun ja työllisyyteen terveeltä makrotaloudelliselta pohjalta ja edistäen sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja ympäristön kestävyttä, jotka ovat Lissabonin strategian kulmakiviä.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä Lissabonin toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi unionin on ponnisteltava lujemmin kaikkien kansallisten ja yhteisön resurssien käyttöönottamiseksi, jotta tällä tavoin koituvaa

synergiaa voidaan käyttää tehokkaammin. Lisäksi asiaan liittyvien sidosryhmien osallistuminen voi auttaa ymmärtämään kasvujohteisen ja vakauteen tähtäävän makrotalouspolitiikan ja rakenteellisten uudistusten tarpeen, parantaa täytäntöönpanon laatua ja lisätä Lissabonin strategiaan sitoutumista.

Nämä talouspolitiikan laajat suuntaviivat kuvastavat Lissabonin strategian uutta alkua ja niissä keskitytään talouspolitiikan merkitykseen kasvun ja työllisyyden lisäämisessä. Suuntaviivojen A osassa käsitellään makrotalouspolitiikkojen osuutta tässä ja B osassa kiinnitetään huomiota toimenpiteisiin ja politiikkoihin, joita jäsenvaltioiden olisi toteutettava lisätäkseen kasvun edellyttämää osaamista ja innovointia ja tehdäkseen Euroopasta houkuttelevampi investoijille ja työntekijöille. Brysselin Eurooppa-neuvoston (22. ja 23. maaliskuuta 2005) päätelmien mukaisesti talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen olisi talouspolitiikkojen yleisenä koordinoituvana vastaisuudessaakin katettava kaikenlaiset makro- ja mikrotalouspolitiikat sekä työllisyyspolitiikat, siltä osin kuin ne ovat vuorovaikutuksessa talouspolitiikkojen kanssa. Talouspolitiikan laajat suuntaviivat varmistavat strategian kolmen osa-alueen välisen yleisen taloudellisen johdonmukaisuuden. Talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen osalta sovelletaan edelleenkin nykyisiä monenväliseen valvontaan kuuluvia järjestelmiä.

Suuntaviivoja sovelletaan kaikkiin jäsenvaltioihin ja yhteisöön. Niiden mukaisesti olisi edistettävä jäsenvaltioiden kansallisissa uudistusohjelmissaan vahvistamien uudistamistoimenpiteiden keskinäistä yhdenmukaisuutta, ja niitä täydennetään yhteisön Lissabonin ohjelmalla 2005–2008, joka sisältää kaikki yhteisön tasolla toteutettavat toimet kasvun ja työllisyyden edistämiseksi. Kaikkien näiden suuntaviivojen osien täytäntöönpanossa olisi otettava huomioon sukupuolten tasa-arvoon liittyvät näkökohdat.

EU:N TALOUDEN TILA

Taloudellinen toiminta, joka vuoden 2003 puolesta välistä alkoi **EU:ssa** päästä vauhtiin, heikkeni vuoden 2004 jälkipuoliskolla ulkoisten tekijöiden johdosta kuten korkea ja epävakaa öljyn hinta, maailmankaupan kasvun hidastuminen ja euron vahvistuminen. Joidenkin Euroopan talouksien vähäinen kesto-kyky saattaa myös johtua pysyvistä rakenteellisista heikkouksista. Bruttokansantuotteen reaalkasvun odotetaan vuonna 2005 jatkuvan vaatimattomana, mutta vuodelta 2004 siirtynyt odotettua heikompi tulos vaikuttaa väistämättä vuoden kokonaiskeskiarvoon. Kotimaisen kysynnän vaikutus elpymiseen on ollut epätasaisista jäsenvaltioiden välillä, mutta vähittäistä voimistumista on odotettavissa vuoden aikana, ja sitä tukevat suotuisat rahoitusolosuhteet (alhaiset reaalkorot mukaan luettuna) ja kurissa pysynyt inflaatiopaine.

⁽¹⁾ Eurooppa-neuvoston päätelmät, maaliskuu 2005. (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name).

Talouden elpyminen on riippunut suuressa määrin maailmanlaajuisen kasvun virkistymisestä ja maailmankaupan nopeasta kasvusta. Kun maailmantalouden kasvuvauhti saavuttaa huipunsa ja kompensoi öljyn korkeampien maailmanmarkkinahintojen hidastavaa vaikutusta, kotimaisen kysynnän merkitys kasvun edistäjänä EU:ssa kasvaa. Rakenne- ja makrotalouspolitiikka on tarkasteltava raaka-aineiden, erityisesti öljyn, hinnannousua ja teollisuustuotteiden hinnanlaskupaineiden taustaa vasten. Paluu kasvupotentiaalin mukaisiin lukuihin EU:ssa riippuu näin ollen suuressa määrin liikeyritysten ja kuluttajien luottamuksen lisääntymisestä sekä maailmantalouden suotuisasta kehityksestä öljyn hinta ja valuuttakurssit mukaan lukien. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että talouspolitiikka synnyttää luottamusta ja auttaa sillä tavoin luomaan edellytykset suuremmalle kotimaiselle kysynnälle ja työpaikkojen syntymiselle lyhyellä aikavälillä ja että rakenneuudistukset vaikuttavat keskipitkällä aikavälillä kasvupotentiaalia lisäävästi.

Työttömyysasteen arvioidaan laskevan, vaikkakin hitaasti. Vuonna 2006 sen arvioidaan olevan 8,7 prosenttia. Vuonna 2003 arvioitu kokonaistyöttömyysaste on 63 prosenttia EU-25:ssä, mikä on huomattavasti alhaisempi kuin 70 prosentin tavoitetaso. Edistys naisten vähintään 60 prosentin työttömyysasteen tavoitteen saavuttamisessa on ollut hidasta. Tällä hetkellä se on 55,1 prosenttia EU-25:ssä, mutta sen odotetaan kasvavan. Ikääntyvien työntekijöiden työttömyysaste, joka hiljattain nousi hieman yli 40,2 prosenttiin, on kauimpana vuodeksi 2010 asetusta 50 prosentin tavoitteesta. Työn laadun parantaminen on samana aikana edistynyt vaihtelevasti ja talouskasvun hidastuminen on kärjistänyt ongelmia sosiaalisen osallisuuden alalla. Pitkäaikaistyöttömyys nousi jälleen useiden vuosien laskun jälkeen ja vaikuttaa siltä, ettei se laske lähitulevaisuudessa.

EU:n talouden elpymisen hitaus on jatkuva huolenaihe. EU:n talous on monessa suhteessa nyt kauempana kuin se oli maaliskuussa 2000 tavoitteestaan tulla maailman kilpailukykyisimmäksi taloudeksi. Tätä taustaa vasten Euroopan ja sen talouskumppanien kasvupotentiaalin välinen kuilu ei ole merkittävästi kaventunut.

— Ensimmäisenä syynä unionin talouden jatkuvaan alisuoriutumiseen on se, että sen **työpanos on edelleen suhteellisen alhainen**. Jäsenvaltioiden ponnistelujen ansiosta työttömyysaste kasvoi 61,9 prosentista vuonna 1999 63 prosenttiin vuonna 2003. Tässä on kuitenkin huomattavasti parantamisen varaa erityisesti nuorten ja ikääntyvien työntekijöiden kohdalla, jos Lissabonin tavoitteet halutaan saavuttaa.

— Toisena keskeisenä syynä EU:n heikkoon suorituskykyyn on sen **tuottavuuden alhainen kasvu**. Tuottavuuden kasvu on ollut laskusuuntainen useiden vuosikymmenien ajan.

A Jakso

KASVUA JA TYÖLLISYYTTÄ EDISTÄVÄ MAKROTALOUSPOLIITIIKKA ⁽¹⁾

A.1 Makrotalouspolitiikka kasvua ja työllisyyttä edistävien olosuhteiden luomiseksi

Talouden vakauden turvaaminen työllisyys- ja kasvupotentiaalin lisäämiseksi

Terve makrotalouspolitiikka on välttämätön edellytys tasapainoiselle talouskasvulle ja nykyisen kasvupotentiaalin täydelliselle toteutumiselle. Se on tärkeä myös sellaisten olosuhteiden luomiseksi, joilla edistetään riittävää säästämistä ja investointeja sekä investointien kohdistamista yhä enemmän osaamiseen ja innovointiin, jotta talouden suunnaksi tulisi nopeampi kestävä ei-inflatorinen kasvu ja työllisyys. Tämä edistäisi pitkien korkojen pysymistä matalalla tasolla ja valuuttakurssien suotuisaa kehitystä. Tulevaisuutta suunnitellessaan yritysten ja yksilöiden on voitava luottaa siihen, että hintataso säilyy vakaana.

Tähän voidaan vaikuttaa rahapolitiikalla pitämällä huolta hintavakaudesta ja, mainittua tavoitetta vaarantamatta, tukemalla muita kasvuun ja työllisyyteen liittyviä yleisiä talouspolitiikkoja. Uusille jäsenvaltioille on tärkeää, että rahapolitiikoilla edistetään kestävää todellista – ja nimellistä – lähentymistä. Valuuttakurssijärjestelmät ovat yleisen talous- ja rahapolitiittisen kehityksen tärkeä osa, ja niiden avulla pitäisi pyrkiä saavuttamaan kestävä reaalin ja nimellinen lähentyminen. Uusien jäsenvaltioiden pitäisi pystyä saavuttamaan tavoitteet helpommin osallistumalla ERM II:een soveltuvaan vaiheeseen EU-jäsenyyden alkamisen jälkeen. Joillakin uusilla jäsenvaltioilla on edessään vielä yksi talouspoliittinen haaste eli vaihtotaseen alijäämän pitäminen tasolla, joka varmistaa terveen ulkoisen rahoituksen. Vaihtotaseen alijäämän supistamiseksi on välttämätöntä noudattaa kurinalaista finanssipolitiikkaa.

⁽¹⁾ Pannessaan täytäntöön jäljempänä esitettyjä poliittisia suuntaviivoja jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon, että maakohtaiset suositukset, jotka annettiin jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (vuodet 2003–2005) 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun neuvoston suosituksen, sellaisena kuin se on täydennettynä ja päivitettyinä näiden suuntaviivojen vuoden 2004 päivityksestä 5 päivänä heinäkuuta 2004 annetulla neuvoston suosituksella, yhteydessä, ovat edelleen viitteellisesti voimassa.

Suuntaviiva nro 3. Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuvan tehokkaan resurssien kohdentamisen edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi talouden vakautta ja kestävyyttä koskevia suuntaviivoja noudattaen ohjattava julkisia menoja kasvua edistäviin menoloukkuihin Lisabonin strategian mukaisesti, mukautettava verotusrakenteitaan kasvupotentiaalin lisäämiseksi ja varmistettava, että käytettävissä on mekanismeja julkisten varojen käytön ja toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamisen välisen suhteen arvioimiseksi ja uudistuspakettien yleisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Resurssien kestävä käytön edistämiseksi sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittamiseksi" (nro 11).

Kasvun ja vakauden edistäminen ja rakenteellisten uudistusten täydentäminen palkkakehityksen avulla

Palkkakehitys voi edistää vakaita makrotaloudellisia olosuhteita ja työllisyyttä tukevaa politiikkayhdistelmää, jos reaali-palkkojen nousu vastaa keskipitkällä aikavälillä samanaikaista tuottavuuden kasvua ja kannattavuusastetta, joka mahdollistaa tuottavuutta, kapasiteettia ja työllisyyttä edistävät investoinnit. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, etteivät tilapäiset tekijät, kuten suhdannevaiheen aiheuttamat vaihtelut tuottavuudessa tai pohjainflaation kertaluonteinen kasvu, johda palkkojen kestävämmään kasvuun ja että palkkakehitys vastaa paikallisten työmarkkinoiden olosuhteita.

Koska öljyn ja raaka-aineiden hinnoissa on jatkuvasti nousupaineita, on seurattava tarkasti palkkaratkaisujen ja työvoimakustannusten nousun vaikutusta hintavakauteen ja hintakilpailukykyyn. Tätä kerrannaisvaikutusta ei onneksi ole vielä todettu. Nämä kysymykset on otettava huomioon raha- ja finanssipolitiikasta vastaavien viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten välisessä jatkuvassa vuoropuhelussa ja tietojen vaihdossa makrotaloutta koskevan vuoropuhelun yhteydessä.

Suuntaviiva nro 4. Makrotaloudellista vakautta ja kasvua tukevan palkkakehityksen varmistamiseksi ja sopeutumiskyvyn parantamiseksi jäsenvaltioiden olisi tuettava oikeiden perusedellytysten luomista palkkaneuvotteluille puuttumatta kuitenkaan työmarkkinaosapuolten tehtäviin ja pyrkiä näin edistämään nimellispalkkojen ja työvoimakustannusten kehitystä, joka vastaa keskipitkällä aikavälillä hintavakautta ja tuottavuuden kehityssuuntaa, ottaen huomioon erot ammattitaidossa ja paikallisissa työmarkkinaolosuhteissa. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Työllisyyttä tukevien työvoimakustannusten ja palkanmuodostusmekanismien varmistaminen" (nro 22).

Johdonmukaisten makrotalous-, rakenne- ja työllisyyspolitiikkojen edistäminen

Terveen makrotaloustalouden tarkoituksena on luoda edellytykset työpaikkojen luomiselle ja kasvulle. Julkistalouden vakaan

rahoitusaseman kannalta johdonmukaiset rakenneuudistukset ovat välttämättömiä tuottavuuden ja työllisyyden lisäämiseksi keskipitkällä aikavälillä ja auttavat saavuttamaan kasvupotentiaalin täysimääräisesti ja vahvistamaan sitä. Ne edistävät myös julkisen talouden kestävyyttä, vakaata makrotaloutta ja häiriöiden sietokykyä. Samalla on noudatettava asianmukaista makrotaloustaloutta, jotta rakenneuudistuksista saadaan täysi hyöty kasvun ja työllisyyden kannalta. Jäsenvaltioiden yleisissä taloustrategioissa on keskeistä sen varmistaminen, että niillä on johdonmukaiset makrotaloudellisia puitteita tukevat rakennepoliittikat ja päinvastoin. Markkinuudistuksilla on erityisesti parannettava talouden kokonaisvaltaista mukautumis- ja sopeutumiskykyä taloussuhdanteiden muutoksiin ja myös globalisaation tai teknologioiden kehityksen kaltaisiin pitkän aikavälin kehityssuuntiin vastaamiseksi. Tämän takia olisi jatkettava verotus- ja etuusjärjestelmien uudistamista työnteon tekemiseksi kannattavaksi ja vältettävä työmarkkinoille osallistumista mahdollisesti heikentäviä toimenpiteitä.

Suuntaviiva nro 5. Makrotalous-, rakenne- ja työvoimapolitiikkojen välisen johdonmukaisuuden parantamiseksi jäsenvaltioiden olisi toteutettava työ- ja hyödykemarkkinoiden uudistuksia, jotka samanaikaisesti lisäävät kasvupotentiaalia ja tukevat makrotaloudellisia puitteita lisäämällä työ- ja hyödykemarkkinoiden joustavuutta, tuotannon tekijöiden liikkuvuutta ja sopeutumiskykyä vastauksena globalisaation, teknologioiden kehityksen, kysynnässä tapahtuvien muutosten ja suhdannevaihteluiden asettamiin haasteisiin. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti vauhditettava vero- ja etuusjärjestelmien uudistamista kannustimien parantamiseksi ja työnteon tekemiseksi kannattavaksi, lisättävä työmarkkinoiden sopeutumiskykyä yhdistämällä joustava työllistäminen ja työsuhdeturva sekä parannettava työllistettävyyttä sijoittamalla inhimilliseen pääomaan. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Joustavuuden mutta samalla myös työsuhdeturvan edistäminen sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen ottaen työmarkkinaosapuolten asema asianmukaisesti huomioon" (nro 21 ja nro 19).

A.2 Dynaamisen ja toimivan euroalueen varmistaminen

Kasvua ja työllisyyttä on lisättävä erityisesti euroalueella sen viimeaikaisen heikon taloudellisen suorituskyvyn ja kasvupotentiaalin alhaisen toteutuman vuoksi (komission arvioiden mukaan noin 2 prosenttia). Viimeisimmässä keväällä tehdyssä vuotta 2005 koskevassa ennustuksessaan komissio korjasi arviotaan alaspäin 1,6 prosentin kasvuksi euroalueella. Euroalueen talouksien erot saattavat lisääntyä kasvun, kotimaisen kysynnän ja inflatiopaineiden osalta. Taloudellisen kasvun hidastumisen euroalueella viime vuoden loppupuolella voidaan katsoa johtuvan paitsi ulkoisista tekijöistä – korkea ja epävakaa öljyn hinta, hidastunut maailmankaupan kasvu ja euron vahvistuminen – myös sisäisestä joustamattomuudesta. Ulkoisista tekijöistä öljyn hinnan epäsuotuisa kehitys ja jatkuva maailmantalouden epätasapaino ovat edelleen varteenotettavia riskitekijöitä.

Kotimainen kysyntä on ollut euroalueella erityisen vaimeaa, ja sekä yksityinen kulutus että investoinnitkin ovat olleet huomattavasti alhaisempia kuin vuonna 2004 EU-25:ssä kokonaisuudessaan. Näyttää siltä, että vaimea yksityinen kulutus johtuu työllisyysnäkömiä (työttömyysaste on edelleen noin 9 prosenttia) ja tulonäkymiä koskevasta yleisestä huolestuneisuudesta. Kuluttajien luottamuksen taso ja kulutuksen pysyvän kasvun puuttuminen vaikuttavat edelleen negatiivisesti investointeihin.

Euroalueen haasteena on varmistaa, että nykyinen kasvupotentiaali toteutuu ja erityisesti, että se myös lisääntyy ajan mittaan. Tämä tavoite voidaan saavuttaa parhaiten noudattamalla kasvua ja vakautta edistäviä makrotalouspolitiikkoja ja toteuttamalla kattavia rakenneuudistuksia. Molemmat ovat erityisen tärkeitä euroalueen jäsenvaltioille ja ERM II -valuuttakurssimekanismin osallistuville jäsenvaltioille, sillä ne vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltioiden kykyyn sopeutua häiriöihin, joiden vaikutukset ovat epäsymmetrisiä, ja tämän vuoksi myös koko euroalueen taloudelliseen kestokykyyn. Lisäksi euroalueen yksittäisten jäsenvaltioiden talouden suorituskyky ja niiden noudattamat politiikat vaikuttavat julkishyödykkeisiin, kuten euron valuuttakurssiin, korkoihin, hintavakauteen ja koko euroalueen yhtenäisyyteen. Kaikki tämä edellyttää kasvupotentiaalin ja suorituskyvyn parantamiseksi tehokasta politiikkojen koordinoitua koko EU:ssa ja euroalueella.

Kansallisten korko- ja valuuttapolitiikkojen puuttuminen edellyttää myös yhä enenevässä määrin suhdanteen yli ulottuvan vakaan rahoitusaseman saavuttamista ja ylläpitämistä, jotta finanssipolitiikassa olisi tarpeeksi liikkumavaraa vaikutukseltaan epäsymmetrisiin suhdannevaihteluihin tai taloudellisiin häiriöihin sopeutumiseksi. Hintojen ja palkkojen tasaista mukauttamista edistäviä rakennepolitiikkoja tarvitaan, jotta voitaisiin varmistaa, että euroalueen jäsenvaltiot pystyvät sopeutumaan nopeasti häiriöihin (kuten nykyinen öljyn hinnannousu) ja jotta voitaisiin välttää tarpeeton inflaatiokehitys. Tässä suhteessa erityisen tärkeitä ovat politiikat, jotka lisäävät työmarkkinoiden kykyä reagoida häiriötekijöihin rohkaisemalla työvoiman laajaa osallistumista, ammatillista ja maantieteellistä liikkuvuutta ja palkkaratkaisuja, sekä asianmukaiset hyödykemarkkinoiden uudistukset.

Lyhyellä aikavälillä euroalueen politiikkayhdistelmän on tuettava talouden elpymistä, mutta turvattava samalla myös pitkän aikavälin kestävyys ja vakaus. Nykyisessä taloustilanteessa on tärkeää, että politiikkayhdistelmä lisää kuluttajien ja sijoittajien luottamusta, mikä tarkoittaa sitoutumista edelleen keskipitkän aikavälin vakauteen. Finanssipolitiikalla on varmistettava sellainen julkisen talouden rahoitusasema, että voidaan yhtäältä varautua väestön ikääntymisen vaikutuksiin ja toisaalta saavuttaa talouskasvua edistävä julkinen meno- ja tulorakenne.

Voidakseen edistää kansainvälisen talouden vakautta ja edustaa paremmin omia taloudellisia etujaan euroalueen on osallistuttava hyvin aktiivisesti kansainväliseen raha- ja talouspolitiikkaa koskevaan yhteistyöhön. Vaikka pysyvä euroryhmän puheenjohtajisto auttaa koordinoimaan euroalueen jäsenten kantoja, euro-

alueen ulkoista edustusta on parannettava 11. ja 12. joulukuuta 1998 tehdyn Wienin sopimuksen puiteiden pohjalta, jotta euroalue voi ottaa strategisesti johtavan aseman maailmanlaajuisen talousjärjestelmän kehittämisessä.

Suuntaviiva nro 6. Dynaamisen ja toimivan talous- ja rahaliiton edistämiseksi euroalueen jäsenvaltioiden on huolehdittava talous- ja finanssipolitiikkojensa paremmasta koordinoinnista erityisesti siten, että niiden on 1. vakaus- ja kasvusopimusta noudattaen kiinnitettävä erityistä huomiota julkisen taloutensa finanssipolitiikan kestävyteen; 2. edistettävä politiikkayhdistelmää, joka tukee talouden elpymistä eikä vaaranna hintavakautta ja siten lisää yritysten ja kansalaisten luottamusta lyhyellä tähtäimellä ja tukee kestävästä kasvusta pitkällä tähtäimellä; 3. vietävä eteenpäin rakenteellisia uudistuksia, jotka lisäävät euroalueen pitkän aikavälin kasvupotentiaalia ja parantavat sen tuottavuutta, kilpailukykyä ja talouden sopeutumista epäsymmetrisiin häiriöihin kiinnittäen erityistä huomiota työllisyyspolitiikkaan; sekä 4. varmistettava, että euroalueen vaikutus maailmanlaajuisen talousjärjestelmään on oikeassa suhteessa sen taloudelliseen painoarvoon.

B Jakso

EUROOPAN KASVUPOTENTIAALIA LISÄÄVÄT MIKROTALOUDELLISET UUDISTUKSET

Rakenteelliset uudistukset ovat välttämättömiä EU:n kasvupotentiaalin lisäämiseksi ja makrotalouden vakauden tukemiseksi, koska ne lisäävät Euroopan talouden tehokkuutta ja sopeutumiskykyä. Kilpailu, investoinnit ja innovointi edistävät tuottavuuden kasvua. Euroopan kasvupotentiaalin lisääminen edellyttää edistymistä niin työpaikkojen luomisessa kuin tuottavuuden kasvussa. Tuottavuuden kasvu on hidastunut EU:ssa huomattavasti 1990-luvun puolivälistä alkaen. Osa hidastumisesta johtuu siitä, että ammattitaidottomien työntekijöiden osuus työllisistä on kasvanut. Tuottavuuden kasvun hidastumissuuntauksen kääntäminen on unionin tärkeimpiä kilpailukykyä koskevia haasteita ottaen huomioon erityisesti väestön ikääntyminen. Pelkästään väestön ikääntymisen arvioidaan vähentävän lähes puolella nykyistä potentiaalista kasvuvauhtia. Tuottavuuden kasvua onkin nopeutettava ja työtuntien määrää lisättävä nykyisten elinolojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi ja sosiaalisen suojelelun korkean tason turvaamiseksi.

B.1 Osaaminen ja innovointi – kestävän kasvun veturit

Tutkimukseen ja kehitykseen (T&K), innovaatioihin ja koulutukseen tehtyjen investointien kautta karttunut osaaminen on pitkän aikavälin kasvun keskeinen tekijä. Poliitiikat, joiden tavoitteena on lisätä osaamiseen suunnattuja investointeja ja parantaa EU:n talouden innovointikykyä, ovat keskeisessä asemassa kasvua ja työllisyyttä koskevassa Lissabonin strategiassa. Tästä syystä kansalliset ja alueelliset ohjelmat kohdistetaan entistä useammin näiden alojen investointeihin Lissabonin tavoitteiden mukaisesti.

T&K-investointien lisääminen ja parantaminen eurooppalaisen osamismalueen luomiseksi

T&K vaikuttaa talouden kasvuun eri kanavien kautta. Ensinnäkin se voi edistää uusien markkinoiden ja tuotantoprosessien syntyä. Toiseksi se voi parantaa jo olemassa olevia tuotteita ja tuotantoprosesseja. Kolmanneksi se lisää maan kykyä omaksua uusia teknologioita.

EU käyttää tällä hetkellä T&K:een noin 2 prosenttia BKT:stä (vaihtelee jäsenvaltioittain alle 0,5 prosentista yli 4 prosenttiin), mikä ei ole juurikaan enemmän kuin Lissabonin strategian käynnistämisen aikoihin. Lisäksi elinkeinoelämä rahoittaa vain noin 55 prosenttia tutkimusmenoista EU:ssa. Yksityisten T&K-investointien pientä määrää pidetään yhtenä tärkeimmistä Yhdysvaltojen innovaatioiden alalla EU:sta saaman etumatkan selityksistä. EU:n yhteisen tavoitteen, joka on tutkimusinvestointien lisääminen kolmeen prosenttiin BKT:stä, saavuttamisessa on siten edistyttävä nopeammin. Jäsenvaltioita pyydetään raportimaan vuosia 2008 ja 2010 koskevista kansallisista T&K-menotavoitteistaan ja niiden kansallisiin Lissabonin ohjelmiin sisältyvistä toimenpiteistä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Suurimpana haasteena on kehittää perusedellytykset, välineet ja kannustimet, jotka houkuttelevat yrityksiä tutkimusinvestointeihin.

Julkiset tutkimusrahat on käytettävä tehokkaammin ja julkisen tutkimuksen ja yksityisen sektorin välisiä yhteyksiä on parannettava. Osaamiskeskustoja ja -verkkoja olisi lujitettava, yksityisen sektorin innovointitoimintaa olisi vauhditettava käyttämällä julkisen tuen mekanismeja kokonaisvaltaisemmin ja julkisten investointien vipuvaikutusta olisi parannettava ja tutkimuslaitosten ja yliopistojen hallintoa olisi uudistettava. On myös tärkeää varmistaa, että yritykset toimivat kilpailukykyisessä ympäristössä, koska kilpailu kannustaa merkittävästi yksityissektoria investoimaan innovointiin. Lisäksi on ponnisteltava määrätietoisesti eurooppalaisten tutkijoiden määrän ja ammattitaidon lisäämiseksi erityisesti houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen ja tekniseen ja insinöörialan koulutukseen sekä parantamalla tutkijoiden urakehitysmahdollisuuksia ja heidän kansainvälistä ja eri alojen välistä liikkuvuuttaan samoin kuin poistamalla opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden esteitä.

T&K:n kansainvälistä ulottuvuutta olisi vahvistettava yhteisrahoituksella, lisäämällä rahoituksen vähimmäismäärää EU:n tasolla kriittisillä aloilla, joilla rahoituksen tarve on suuri, ja poistamalla tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuuden esteitä.

Suuntaviiva nro 7. Erityisesti yksityissektorin T&K-investointien lisäämiseksi ja parantamiseksi vahvistetaan yleiseksi investointitavoitteeksi vuoteen 2010 mennessä 3 prosenttia BKT:stä siten, että se jakautuu asianmukaisella tavalla yksityisen ja julkisen sektorin kesken. Jäsenvaltiot määrittelevät tarvittavat välitasot. Jäsenvaltioiden olisi edelleen kehitettävä toimenpidekokonaisuuksia, joilla kannustetaan tutkimusta ja kehitystä, erityisesti yritysten T&K-toimintaa seuraavin tavoin: 1. parannettava perusedellytyksiä ja varmistettava, että yritysten toimintaympäristö on riittävän kilpailukykyinen ja houkutteleva; 2. lisättävä T&K:een tarkoitettujen julkisten menojen määrää ja vaikutusta ja kehitettävä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia; 3. kehitettävä ja lujitettava jäsenvaltioiden koulutus- ja tutkimuslaitosten osaamiskeskustoja ja perustettava tarpeen mukaan uusia ja parannettava julkisten tutkimuslaitosten ja yksityisten yritysten välistä yhteistyötä ja teknologian siirtoa; 4. kehitettävä ja käytettävä paremmin hyväksi kannustimia yksityisen T&K-toiminnan aikaansaamiseksi; 5. uudistettava tutkimuslaitosten ja yliopistojen hallintoa; 6. varmistettava ammattitaitoisten tutkijoiden riittävä määrä houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen, tekniseen ja insinöörikoulutukseen ja parantamalla tutkijoiden ja kehittämistyössä olevan henkilöstön urakehitysmahdollisuuksia ja eurooppalaista, kansainvälistä ja eri alojen välistä liikkuvuutta.

Innovoinnin helpottaminen

Euroopan talouden dynaamisuus riippuu ratkaisevasti sen innovointikyvystä. Tästä syystä on luotava innovointia suosivat taloudelliset perusedellytykset, joihin sisältyvät hyvin toimivat rahoitus- ja hyödykemarkkinat sekä tehokkaat ja oikeahintaiset keinot teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöön panemiseksi. Innovaatioita tuovat usein markkinoille uudet yritykset, joilla voi olla erityisiä vaikeuksia rahoituksen saamisessa. Innovatiivisten yritysten perustamista ja kasvua samoin kuin rahoituksen saatavuutta edistävillä toimenpiteillä olisi tästä syystä lisättävä innovatiivista toimintaa. Teknologian levitystä ja kansallisten innovaatio- ja koulutusjärjestelmien parempaan yhdistämiseen tähtäviä politiikkoja voidaan edistää kehittämällä innovaatiokeskustoja ja -verkkoja sekä tarjoamalla pk-yrityksille innovointia tukevia palveluja. Osaamisen siirtäminen tutkijoiden liikkuvuuden, suorien ulkomaisten sijoitusten (FDI) tai maahantuodun teknologian avulla on erityisen hyödyllistä kehityksessä jälkeen jääneille maille ja alueille.

Suuntaviiva nro 8. Kaikentyyppisen innovoinnin helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraavaan: 1. parannettava innovointia tukevia palveluja, erityisesti teknologian levitystä ja siirtoa; 2. luotava ja kehitettävä yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä yhdistäviä innovaatiokeskustoja, verkkoja ja hautomoita, myös alueellisella ja paikallistasolla, alueiden välisten teknologiaerojen pienentämiseksi; 3. kannustettava rajat ylittävään osaamisen siirtoon, myös suorien ulkomaisten sijoitusten avulla; 4. kannustettava julkisten hankintojen kohdentamiseen innovatiivisiin tuotteisiin ja palveluihin; 5. parannettava kotimaisen ja kansainvälisen rahoituksen saatavuutta. 6. Luotava tehokkaat ja oikeahintaiset keinot teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöön panemiseksi.

Tieto- ja viestintäteknikan levittäminen valmisteilla olevan i2010-aloitteen tavoitteiden ja toimien mukaisesti on myös tärkeä keino parantaa tuottavuutta ja sen seurauksena myös taloudellista kasvua. EU ei ole pystynyt saamaan täyttä hyötyä tieto- ja viestintäteknikan tuotannon kasvusta ja käytöstä. Tämä johtuu siitä, että investoinnit tieto- ja viestintäteknikkaan ovat edelleen riittämättömiä ja että tieto- ja viestintäteknikan käyttöönotossa on institutionaalisia ongelmia ja organisatorisia haasteita. Teknologiset innovaatiot riippuvat viime kädessä kasvua suosivasta taloudellisesta ympäristöstä. Älykkään logistiikan käyttöönotto on tässä yhteydessä tehokas tapa varmistaa, että kustannukset pysyvät eurooppalaisilla tuotantoalueilla kilpailukykyisinä. Tässä suhteessa avoimet ja kilpailukykyiset sähköisen viestinnän markkinat ovat myös tärkeitä.

Suuntaviiva nro 9. Tieto- ja viestintäteknikan leviämisen ja tehokkaan käytön edistämiseksi sekä osallistavan tietoyhteiskunnan luomiseksi jäsenvaltioiden olisi 1. kannustettava tieto- ja viestintäteknikan käyttämiseen laajalti julkisissa palveluissa, pk-yrityksissä ja kotitalouksissa; 2. vahvistettava tarpeelliset puitteet tätä vastaaville työn uudelleenorganisoinnille talouselämässä; 3. edistettävä eurooppalaisen teollisuuden vahvaa asemaa tieto- ja viestintäteknikan avainaloilla; 4. kannustettava vahvan tieto- ja viestintäteknikan ja sisältöteollisuuden sekä hyvin toimivien markkinoiden kehittämiseen; 5. huolehdittava verkko- ja tietoturvallisuudesta sekä lähentymisestä ja yhteentoimivuudesta tavoitteena luoda rajaton tiedon alue; 6. kannustettava laajakaistaverkkojen käyttöönottoon myös huonojen palveluyhteyksien alueilla tietoon perustuvan talouden kehittämiseksi. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Joustavuuden mutta samalla myös työsuhdeturvan edistäminen sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen ottaen työmarkkinaosapuolten asema asianmukaisesti huomioon" (nro 21).

Eurooppalaisen teollisuusohjan kilpailuetujen vahvistaminen

EU:n tuottavuuden kasvun viimeaikainen hidastuminen liittyy osittain EU:n vaikeuksiin uudelleensuunnatun talouttaan uusille aloille, joilla tuottavuuden kasvu on suurempi.

Taloudellisen ja teknologisen johtoasemansa vahvistamiseksi ja säilyttämiseksi Euroopan on vahvistettava kykyään kehittää ja markkinoida uusia teknologioita mukaan lukien tieto- ja viestintäteknikka. Olisi analysoitava ja hyödynnettävä tutkimukseen, sääntelyyn ja rahoitukseen liittyvien haasteiden yhdessä ratkaisemisesta Euroopan tasolla syntyvää synergiaa silloin, kun haasteiden määrästä ja laajuudesta johtuen yksittäiset jäsenvaltiot eivät yksin pysty korjaamaan markkinoiden toiminnan puutteita. EU ei ole vielä pystynyt käyttämään teknologista potentiaaliaan täysimääräisesti. Eurooppalaisen osaamisen yhdistäminen sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön kehittäminen tapauksissa, joista yhteiskunnalle koituu suuremmat hyödyt kuin yksityiselle sektorille, auttavat hyödyntämään tätä potentiaalia.

Suuntaviiva nro 10. Euroopan teollisuusohjan kilpailuetujen vahvistamiseksi sen koko alueella on oltava vakaa teollisuus rakenne. Nykyaikaista ja aktiivista teollisuuspolitiikkaa voidaan harjoittaa vain vahvistamalla teollisuusohjan kilpailuetuja, mukaan lukien luomalla suotuisat puitteet sekä teollisuudelle että palveluille, huolehtien siitä, että kansalliset, valtioiden väliset ja eurooppalaiset toimet täydentävät toisiaan. Jäsenvaltioiden olisi 1. aloitettava keskeisten teollisuudenalojen lisäarvon ja kilpailukykytekijöiden määrittäminen ja käsiteltävä globalisaation haasteita; 2. keskityttävä myös uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittämiseen. a) Tämä tarkoittaa erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin ja jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön perustuvien uusien teknologia-aloitteiden edistämiseen sitoutumista, mikä auttaa selviytymään ajoista markkinahäiriöistä. b) Tämä merkitsee myös alueellisten tai paikallisten klusteriverkkojen luomista ja kehittämistä koko EU:ssa siten, että pk-yritykset ovat laajemmin mukana. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Työmarkkinoiden tarpeiden yhteensopivuuden varmistaminen" (nro 20).

Kannustaminen resurssien kestäväan käyttöön

Unionin jatkuva menestyminen riippuu myös siitä, kuinka resursseihin ja ympäristöön liittyviä haasteita käsitellään, sillä jos niihin ei puututa, ne jarruttavat tulevaa kasvua. Öljynhintojen viimeaikainen kehitys ja tulevaisuudennäkymät ovat osoittaneet, että energiatehokkuuskysymys on nyt ajankohtainen. Energiategohokkuuteen tähtäävä politiikka on tärkeä, jotta öljyn hinnan vaihtelut eivät vaikuttaisi niin herkästi Euroopan talouteen. Näiden haasteiden käsittelyn siirtäminen tuonnemmaksi lisäisi tulevien toimien taloudellisia kustannuksia. Tämä merkitsee esimerkiksi resurssien rationaalisempaan käyttöön tähtäviä toimenpiteitä. Tämän alan toimenpiteet ovat tärkeitä myös ilmastonmuutosongelman ratkaisemisessa. Tässä yhteydessä on tärkeää, että jäsenvaltiot uudistavat ponnistelunsa Kioton pöytäkirjan mukaisen velvoitteidensa täyttämiseksi. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti jatkettava ilmastonmuutoksen torjuntaa, jotta voidaan saavuttaa tavoite, jonka mukaan maapallon lämpötilan nousu ei ylitä 2 °C:ta esiteolliseen tasoon verrattuna, ja panna täytäntöön Kioton tavoitteet kustannustehokkaalla tavalla. Jäsenvaltioiden olisi myös pyrittävä tavoitteeseen, jonka mukaan biodiversiteetin köyhtyminen pysäytetään vuoteen 2010 mennessä, etenkin sisällyttämällä tämä vaatimus muihin politiikkoihin, ottaen huomioon biodiversiteetin merkitys tietyille talouden aloille. Markkinaehtoisten välineiden käyttö tässä yhteydessä on ensiarvoisen tärkeää, jotta hinnat heijastaisivat paremmin ympäristövahinkoja ja sosiaalisia kustannuksia. On kannustettava kehittämään ja käyttämään ympäristöystävällisiä teknologioita, ottamaan huomioon ympäristöarvot julkisissa hankinnoissa kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin ja lakkauttamaan ympäristölle haitalliset tuet ja muut politiikan välineet, millä voidaan lisätä kyseisten alojen innovatiivista toimintaa ja vahvistaa niiden osuutta kestäväan kehityksen toteutumisessa. EU:n yritykset kuuluvat esimerkiksi maailman johtaviin uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien teknologioiden kehittäjiin. Koska energian hinta on jatkuvasti nousussa ja ilmastoon kohdistuvat uhat lisääntyvät, on sekä kasvun että kestäväan kehityksen edistämisen kannalta tärkeää pyrkiä parantamaan energiatehokkuutta.

Suuntaviiva nro 11. Resurssien kestävä käytön edistämiseksi sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittamiseksi jäsenvaltioiden olisi 1. painotettava energiatehokkuutta ja yhteistuotantoa, kestävien, mukaan lukien uusiutuvien, energiamuotojen kehittämistä ja ympäristöystävällisten ja ekotehokkaiden teknologioiden nopeaa levittämistä a) sisämarkkinoille, eritoten energian ja liikenteen alalla muun muassa siksi, ettei Euroopan talous olisi niin herkkä öljyn hinnan muutoksille, b) muualle maailmaan siksi että tällä sektorilla on huomattavaa vientipotentiaalia; 2. edistettävä keinojen kehittämistä ulkoisten ympäristökustannusten huomioon ottamiseksi sekä talouskasvun ja ympäristön pilaantumisen välisen kytköksen katkaisemiseksi. Nämä painopistealueet olisi pantava täytäntöön voimassa olevan yhteisön lainsäädännön ja ympäristöteknologioita koskevassa toimintasuunnitelmassa ehdotettujen toimien ja välineiden mukaisesti, muun muassa a) käyttämällä markkinaehtoisia välineitä, b) käyttämällä riskirahoitusta ja T&K-rahoitusta, c) edistämällä kestäviä tuotanto- ja kulutusmalleja, mukaan lukien ympäristöarvojen huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa, d) kiinnittämällä erityistä huomiota pk-yrityksiin, ja e) uudistamalla tukijärjestelmät, joilla on huomattava haitallinen vaikutus ympäristöön ja jotka eivät ole yhteensopivia kestävä kehityksen kanssa, ja pyrkimällä poistamaan tällaiset tuet asteittain; 3. pyrittävä edelleen tavoitteeseen, jonka mukaan biodiversiteetin köyhtyminen pysäytetään vuoteen 2010 mennessä, erityisesti sisällyttämällä tämä vaatimus muihin politiikkoihin, ottaen huomioon biodiversiteetin merkitys tietyille talouden aloille; 4. jatkettava ilmastomuutoksen torjuntaa panemalla täytäntöön Kiiton tavoitteet kustannustehokkaalla tavalla, erityisesti pk-yritysten osalta. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuvan tehokkaan resurssien kohdentamisen edistäminen" (nro 3).

B.2 Euroopasta houkuttelevampi paikka investoijille ja työntekijöille

Euroopan unionin houkuttelevuus investointipaikkana riippuu muun muassa sen markkinoiden koosta ja avoimuudesta, sen lainsäädännöstä, sen työvoiman laadusta ja sen infrastruktuurista.

Sisämarkkinoiden laajentaminen ja syventäminen

Tavaroiden sisämarkkinat ovat suhteellisen hyvin yhdentyneet, mutta palvelumarkkinat ovat edelleen oikeudellisesti tai tosiasiallisesti melko hajanaiset ja työvoiman liikkuvuus on edelleen vähäistä Euroopassa. Kasvun ja työllisyyden edistämiseksi sekä kilpailukykyyn lujittamiseksi palvelujen sisämarkkinoiden on oltava täysin toimivat, kuitenkin niin, että eurooppalaisen yhteiskuntamallin periaatteet säilyvät. Eurooppa-neuvosto on kehottanut ryhtymään lainsäädäntömenettelyn puitteissa kaikkiin toimiin, jotta voitaisiin saada aikaan laaja konsensus palvelujen yhtenäismarkkinoihin siirtymiseksi. Poistamalla esteet rajat ylittävän toiminnan tieltä saataisiin myös tehokkuutta parannettua huomattavasti. Niin ikään rahoitusmarkkinoiden täydellinen yhdentymisen lisäksi tuotantoa ja työllisyyttä mahdollistamalla pääomien tehokkaamman kohdentamisen ja yritysrahoitukselle paremmat toimintaedellytykset.

Vaikka Euroopan yhtenäismarkkinoiden mahdolliset edut tunnustetaan yleisesti, sisämarkkinadirektiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä edistyy valitettavan hitaasti. Direktiivejä ei myös panna usein täytäntöön tai sovelleta asianmukaisesti, kuten komission käynnistämien rikkomisesta johtuvien menettelyjen suuri määrä osoittaa. Jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä positiivisemmassa hengessä keskenään ja komission kanssa varmistaakseen, että kansalaiset ja yritykset saavat sisämarkkinalainsäädännöstä täyden hyödyn. Esimerkiksi julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä on edelleen huomattavasti parantamisen varaa. Tilanteen parantamiseksi olisi kasvatettava julkisesti ilmoitettujen julkisten hankintojen osuutta. Lisäksi avoimemmalla hankintamenettelyllä saataisiin aikaan merkittäviä budjettisäästöjä jäsenvaltioille.

Suuntaviiva nro 12. Sisämarkkinoiden laajentamiseksi ja syventämiseksi jäsenvaltioiden olisi 1. tehostettava sisämarkkinadirektiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä; 2. asetettava etusijalle sisämarkkinalainsäädännön tiukempi ja parempi soveltaminen; 3. poistettava jäljellä olevat rajat ylittävää toimintaa häihteävät esteet; 4. sovellettava tehokkaasti julkisia hankintoja koskevia EU:n sääntöjä; 5. edistettävä täysin toimivien palvelujen sisämarkkinoiden toteuttamista niin, että samalla säilytetään Euroopan sosiaalinen malli; 6. nopeutettava rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä rahoituspalveluja koskevan toimintasuunnitelman johdonmukaisella täytäntöönpanolla ja valvonnalla. Ks. myös yhdenntetty suuntaviiva "Työmarkkinoiden tarpeiden yhteensopivuuden varmistaminen" (nro 20).

Avoimien ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistaminen Euroopassa ja sen ulkopuolella

Avoimien globaali talous tarjoaa uusia mahdollisuuksia edistää kasvua ja kilpailukykyä Euroopan taloudessa. Kilpailupolitiikalla on ollut keskeinen asema tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisessa yrityksille EU:ssa. Se voi myös edesauttaa yritysten tehokkaamman kilpailun edellyttämien olosuhteiden luomista markkinoita koskevan laajemman sääntelykehityksen ansiosta. Euroopan markkinoita voidaan avata lisää kilpailulle alentamalla jäljellä olevien valtiontukien yleistä tasoa. Näitä ponnisteluja on tuettava ohjaamalla jäljelle jäävää valtiontukea tiettyihin horisontaalisiin tavoitteisiin. Valtiontukea koskevien sääntöjen tarkistaminen antanee lisäpontta näille pyrkimyksille.

Markkinoille pääsyä helpottavat rakenteelliset uudistukset ovat erityisen tehokas keino lisätä kilpailua. Tällaiset uudistukset ovat erittäin tärkeitä markkinoilla, joilla kilpailu on aikaisemmin estynyt kilpailuvastaisen käyttäytymisen, monopolien, ylisääntelyn (esimerkiksi luvat, lisenssit, vähimmäispääomaa koskevat vaatimukset, oikeudelliset esteet, liikkeiden aukioloajat, säännelty hinnat jne. voivat estää tehokkaan kilpailuympäristön kehittymistä) vuoksi tai kaupan suojaamisen vuoksi.

Lisäksi verkkoalojen (sähkö- ja kaasu-, liikenne-, televiestintä- ja postipalvelualoilla) kilpailulle avaamiseksi jo sovittujen toimenpiteiden toteuttaminen auttaa varmistamaan alhaisemmat hinnat ja suuremmat valintamahdollisuudet sekä takaa, että yleistä taloudellista etua koskevat palvelut ovat kaikkien kansalaisten saatavilla. Kilpailu- ja sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava siitä, että vapautetuilla markkinoilla on kilpailua. Samalla on varmistettava, että laadukkaita yleistä taloudellista etua koskevia palveluja on saatavilla kohtuulliseen hintaan.

Avoimuuden edistäminen kaupan ja investointien alalla myös monenvälisissä yhteyksissä sekä vientiä että tuontia lisäämällä on merkittävä kasvun ja työllisyyden kannustin ja voi näin tehostaa rakenneuudistuksen toteuttamista. Maailmanlaajuisten kaupan sääntöjen avoin ja vahva järjestelmä on Euroopan talouden kannalta välttämätön. Lisäksi kunnianhimoisen ja tasapainoisen sopimuksen menestyksellä aikaansaaminen Dohan neuvottelukierroksella sekä kahdenvälisten ja alueellisten vapaa-kauppajärjestelyjen kehittäminen avaisi markkinoita kaupalle ja investoinneille, mikä puolestaan lisäisi kasvupotentiaalia.

Suuntaviiva nro 13. Avointen ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistamiseksi Euroopassa ja sen ulkopuolella ja globalisaation hyödyntämiseksi jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle seuraavat seikat: 1. kilpailua perusteetta estävien lainsäädännöllisten esteiden, kaupan esteiden ja muiden esteiden poistaminen; 2. kilpailupolitiikan täytäntöönpanon tehostaminen; 3. kilpailu- ja sääntelyviranomaisten olisi valvottava valikoidusti markkinoita ja sääntelyä kilpailun ja markkinoille pääsyn tiellä olevien esteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi; 4. kilpailua vääristävien valtiontukien vähentäminen; 5. tuen ohjaaminen tulevien yhteisön puitteiden mukaisesti tiettyihin horisontaalsiin tavoitteisiin kuten tutkimukseen, innovointiin ja inhimillisen pääoman optimaaliseen käyttöön, sekä todettujen markkinahäiriöiden korjaamiseen; 6. avoimuuden edistäminen myös monenvälisissä yhteyksissä; 7. sovittujen toimenpiteiden täytäntöönpaneminen verkkotoimialojen avaamiseksi kilpailulle, jotta varmistetaan tehokas kilpailu Euroopan laajuisilla yhdennetyillä markkinoilla. Samalla tehokkaiden ja kohtuuhintaisten yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen saatavuudella on merkittävä asema kilpailukykyisessä ja dynaamisessa taloudessa.

Eurooppalaisen ja kansallisen sääntelyn parantaminen

Markkinoiden sääntely on keskeisessä osassa luotaessa ympäristöä, jossa liiketoimintaa voidaan harjoittaa kilpailukykyisin hinnoin. Sääntelyllä korjataan myös markkinahäiriöitä tai suojellaan

markkinoiden toimijoita. Sääntelyn kumulatiivinen vaikutus voi kuitenkin aiheuttaa huomattavia taloudellisia kustannuksia. Sääntelyn olisi tästä syystä oltava hyvin suunniteltua ja suhteellista. Eurooppalaisen ja kansallisen sääntely-ympäristön laatu edellyttää yhteistä sitoutumista ja jaettua vastuuta niin EU:n kuin jäsenvaltioiden tasolla.

Valmistellessaan tai tarkistaessaan lainsäädäntöä jäsenvaltioiden olisi arvioitava järjestelmällisesti lainsäädäntöaloitteista aiheutuvia kustannuksia ja niistä koituvia etuja. Niiden olisi parannettava sääntelynsä laatua, kuitenkin tavoitteensa säilyttäen. Niiden olisi tässä kuultava asianmukaisia sidosryhmiä. Parempaan sääntelyyn tähtäävässä komission lähestymistavassa uuden tai tarkistettavan lainsäädännön taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset arvioidaan huolellisesti, jotta voitaisiin tunnistaa mahdollisuudet tehdä kompromisseja ja saavuttaa synergiaa eri poliittisten tavoitteiden välillä. Lisäksi olemassa olevaa sääntelyä arvioidaan yksinkertaistamisen kannalta ja sen vaikutusta kilpailukykyyn arvioidaan. Parhaillaan kehitetään yhteistä lähestymistapaa uuden ja olemassa olevan lainsäädännön hallinnollisten kustannusten mittaamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön järjestelmiä, joilla nykyistä sääntelyä voidaan yksinkertaistaa. Niiden olisi kuultava laajalti sidosryhmiä lainsäädäntöaloitteidensa kustannuksista ja hyödyistä tai puutoksista sääntelyssä, erityisesti jos niihin liittyy mahdollisuus tehdä kompromisseja eri poliittisten tavoitteiden välillä. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että sääntelyn mahdollisia vaihtoehtoja tarkastellaan asianmukaisesti.

Sääntelyä voidaan parantaa merkittävästi ottamalla huomioon sääntelyyn liittyvät kustannustehokkuusnäkökohdat, hallinnolliset kustannukset mukaan luettuina. Tämä on erityisen tärkeää pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset), joilla on tavallisesti käytettävissään ainoastaan rajallisesti resursseja yhteisön ja kansallisen lainsäädännön edellyttämää hallintoa varten.

Suuntaviiva nro 14. Kilpailukykyisemmän toimintaympäristön luomiseksi ja yksityisen aloitteellisuuden edistämiseksi paremman sääntelyn avulla jäsenvaltioiden olisi 1. vähennettävä yritysten ja erityisesti pk-yritysten ja uusyritysten hallinnollista raskautta; 2. parannettava nykyistä ja uutta sääntelyä, tavoitteensa kuitenkin säilyttäen, arvioimalla järjestelmällisesti ja huolellisesti sääntelyn taloudellisia, sosiaalisia (myös kansanterveydellisiä) ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja ottaen samanaikaisesti huomioon sääntelyn aiheuttama hallinnollinen raskaus ja parantamalla sen mittaamista sekä ottaen huomioon kilpailukykyyn kohdistuvat vaikutukset myös täytäntöönpanon osalta; 3. kannustettava yrityksiä kehittämään sosiaalista vastuutaan.

Euroopassa tarvitaan yhä enemmän yrittäjähenkkeä ja enemmän uusia yrityksiä, jotka haluavat toteuttaa luovia tai innovatiivisia yritysideoita. Tiedon saamista yrittäjyydestä kaikessa koulutuksessa pitäisi tukea ja tarjota yrittäjyyteen tarvittavat taidot. Yrittäjyyssulottuvuus olisi otettava osaksi elinikäistä oppimista jo koulusta alkaen. Tässä mielessä olisi rohkaistava kumppanuuksia yritysten kanssa. Yritysten perustamista ja kasvua voidaan myös edistää helpottamalla rahoituksen saatavuutta ja parantamalla taloudellisia kannustimia, myös mukauttamalla verojärjestelmiä menestymistä paremmin palkitseviksi, alentamalla välillisiä työvoimakustannuksia ja keventämällä uusyrytysten hallinnollista kuormitusta ennen kaikkea tarjoamalla erityisesti nuorille yrittäjille asianmukaisia yritysten tukipalveluja, kuten perustamalla keskitettyjä palvelupisteitä ja kannustamalla yritysten kansallisia tukiverkostoja. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä omistusoikeuden siirtymiseen sekä pelastamis- ja uudelleenorganisointimenettelyjen parantamiseen erityisesti tehokkaamman konkurssilainsäädännön avulla.

Suuntaviiva nro 15. Yrittäjähenkemmän kulttuurin edistämiseksi ja pk-yrityksiä tukevan ympäristön luomiseksi jäsenvaltioiden olisi 1. parannettava rahoituksen saatavuutta, erityisesti pienluottojen ja muiden riskipääoman muotojen osalta, pk-yritysten perustamisen ja kasvun edistämiseksi; 2. vahvistettava taloudellisia kannustimia, myös verojärjestelmiä yksinkertaistamalla ja välillisiä työvoimakustannuksia alentamalla; 3. lujitettava pk-yritysten innovointikykyä; 4. tarjottava asianmukaisia tukipalveluja ottamalla käyttöön keskitettyjä palvelupisteitä ja kansallisia yritysten tukiverkkoja yritysten perustamisen ja niiden kasvun edistämiseksi pk-yrityksiä koskevan peruskirjan mukaisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi parannettava pk-yrityksille suunnattua yrittäjyyskoulutusta. Niiden olisi myös helpotettava omistusoikeuden siirtymistä, uudistettava tarvittaessa konkurssilainsäädäntöään sekä parannettava pelastamis- ja uudelleenorganisointimenettelyjä. Ks. myös yhdenmetyt suuntaviivat "Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuvan tehokkaan resurssien kohdentamisen edistäminen" (nro 3) ja "Kaikentyyppisen innovoinnin helpottaminen" (nro 8), nro 23 ja 24.

Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentaminen ja parantaminen

Nykyaikainen infrastruktuuri on merkittävä sijoittautumispaikkojen houkuttavuuteen vaikuttava tekijä. Se helpottaa henkilöiden, tavaroiden ja palvelujen liikkuvuutta unionissa. Nykyaikaiset liikenne-, energia- ja sähköisen viestinnän infrastruktuurit ovat tärkeitä tekijöitä uudistetussa Lissabonin strategiassa. Yhteinliitetyt ja -toimivat Euroopan laajuiset verkot edistävät kansainvälistä kauppaa ja tehostavat sisämarkkinoiden toimivuutta

vähentämällä kuljetuskustannuksia ja laajentamalla markkinoita. Lisäksi Euroopan laajuisiin verkkoihin liittyvien toimialojen meillä oleva vapauttaminen edistää kilpailua ja parantaa tehokkuutta näillä aloilla.

Eurooppalaisiin infrastruktuureihin tehtävien investointien kannalta etusijalle olisi asetettava parlamentin ja neuvoston liikenteen alan TEN-verkkoja koskevissa suuntaviivoissa määritettyjen 30 ensisijaisen liikennehankkeen toteuttaminen, Euroopan kasvualoitteen yhteydessä määritettyjen Quick-start -ohjelmaan kuuluvien liikennettä, uusiutuvia energialähteitä, laajakaistayhteyksiä ja tutkimusta koskevien rajat ylittävien hankkeiden toteuttaminen sekä koheesiorahastosta tuettavien liikennehankkeiden toteuttaminen. On pyrittävä ratkaisemaan myös infrastruktuurien pullonkaulat maiden sisällä. Asianmukainen infrastruktuurien hinnoittelu voi tehostaa niiden käyttöä ja edistää eri liikennemuotojen välisen kestävän tasapainon kehittämistä.

Suuntaviiva nro 16. Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentamiseksi, parantamiseksi ja yhdistämiseksi sekä etusijalle asetettujen rajat ylittävien hankkeiden loppuun saattamiseksi erityisenä tavoitteena on lisätä kansallisten markkinoiden yhdyntymistä laajentuneessa EU:ssa. Jäsenvaltioiden olisi 1. luotava asianmukaiset edellytykset tehokkaille liikenne-, energia- sekä tieto- ja viestintäteknikan infrastruktuureille – erityisesti Euroopan laajuisiin verkkoihin sisältyville – täydentämällä yhteisön mekanismeja ennen kaikkea ottamalla mukaan rajat ylittäviä osuuksia ja syrjäisiä alueita verkkotoimialojen avaamiseksi aidoille kilpailulle; 2. harkittava julkisen ja yksityisen sektorin välisten kumppanuuksien kehittämistä; 3. harkittava asianmukaisia infrastruktuurien hinnoittelujärjestelmiä infrastruktuurien tehokkaan käytön ja eri liikennemuotojen välisen kestävän tasapainon varmistamiseksi korostamalla teknologista kehittämistä ja innovaatioita ja ottaen asianmukaisesti huomioon ympäristökustannukset ja kasvuun kohdistuvat vaikutukset. Ks. myös yhdenmetyt suuntaviiva "Tieto- ja viestintäteknikan leviämisen ja tehokkaan käytön edistäminen sekä osallistavan tietoyhteiskunnan luominen" (nro 9).

Tehty Brysselissä 12 päivänä heinäkuuta 2005.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. BROWN